

19 KASIM 1992

Gülzâr-ı İrfan, Seyh Meh-
med Fahreddin

Türkmat T. 21

Azerî edebiyatı hakkında pek çok makale yayımladı. Mirza Feth Ali Ahunzâde'nin eserlerini neşre hazırladı. İstanbul Türkiyat Enstitüsü'nde Azerî edebiyatı tarihi üzerine hazırladığı bir mezuniyet tezi bulunmaktadır. *Buzlu cehennem* isimli şiir kitabı İstanbul'da yayımlanmıştır.

GÜLTEKİN, Vahdet. Yazar, mütercim (İstanbul 1913 -). Beyoğlu III. İlmektep'te, Kabataş Lisesi Orta kısmında, Galatasaray Lisesi'nde okudu (1934). *Mektepli, Yeni adam, Vak'it, Haber, Son dakika, Yedigün, Cumhuriyet* gibi yayın organlarından sekreterlik ve mütercimlik yaptı. Serbest yazar ve mütercim olarak çalıştı. *Yabancı kelimeler Türkçe'de nasıl yazılmalı* (1936) isimli bir telif eseri; Cronin, Hemingway, S. Maugham, Steinbeck gibi yazarlardan tercümeleri vardır.

GÜLVAHABOĞLU, Âdil. Şair (Tosunlu/Ardanuç 1942 -). Düziçi İlköğretmen Okulu'nu, Erzurum Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi. Öğretmenlik yaptı. Şiir kitapları: *Ön yağmur* (1969), *Taşlandıkça büyüyen* (1972).

Gülzâr (F.). Gül bahçesi.

★ *Tas.* Tasavvufta salikin açıklık ve kalb safasını karşılayan bu kelime yer yer *gülsâr-ı fenâ* (dünya), *gülsâr-ı bekâ* (ruhlar âlemi) karşılığı olarak da kullanılmıştır. Gönül *gülsâr-ı bekâ*'dan ayrılmış bir bülbüldür. Daimî *gurbet* içindedir. Feryat edişi, inleyişi hep vahdet gülüne kavuşmak içindir.

★ *Ed.* *Gülşen, gülistân, güls'tân* gibi kelimelerle de ifade edilen bu kavram özellikle sevgilin yüz ve yanağının vasfında kullanılır. Bu benzerlik koku ve renk yönündendir. Ayrıca sevgilin bizzat kendisi (hey'et-i umûmîsi) *gülzar* olarak ifade edilir. Onun oturduğu semt, mahal-le veya köy, evinin bulunduğu sokak, vuslatı, aşkı hep *gülzar* olarak ele alınır. *Gülzarın* çevresi mutlaka su ile çevrilidir. Sevgilin güzelliği *gülsâr* olunca, yanakları *gül*, ağzı *gonca*, saçları ve ayvatüleri *reyhân* ve *sünbül*, gözleri *âhu*, boyu *servi* gibi düşünülür. Bu arada âşık *bülbül*, gözyaşları da *ırmak* olur. *Gülzar*'ın mevsimi umumiyetle ilkbahardır. Altında *çemen*, çemenlerin üzerinde her zaman *şebnem* bulunur. Çiçeklerden başta *gül* sonra *menekşe, sünbül, lâle*; ağaçlardan *servi, çınar, ar'ar, şimşâd*;

hayvanlardan *bülbül, kumru, gurâb, yılan* ve *tâvus* *gülzarın* tamamlayıcılarıdır. *Gülzar* öncelikle *işret meclisi*'nin kurulduğu yerdir. Sevgili meclise şeref verdiği zaman çerağlar yanar, şarkılar söylenir, neşe ve coşkunluk son haddine varır.

Gülsâr-ı hakikat. Mesnevî (Fazlullah Rahimî). Mevlânâ'nın Mesnevî'sinin manzum bir hülâsası olan eser sade bir dil ile yazılmış olup, ahlâk kitabı hüviyetindedir. Üç cilt olarak tertip edilen eserin 1. cildinde bir mukaddime ve 42 hikâye yer alır. Yazar mukaddimedede çocukluktan beri bağlandığı Mevlânâ'nın fikirlerinin, sözlerinin herkes tarafından okunup anlaşılması için kaleme aldığını belirtir. 2. ciltte bazı imamların hal tercümeleri ile 36 hikâye, 3. ciltte Bahaeddin Veled, Mevlânâ Celâleddin, Şems, Hüsameddin, Sultan Veled ile bazı seyid ve çelebilerin hal tercümeleri ile 55 hikâye yer almaktadır. Arûzun *Fâilâtün/fâilâtün/fâilün* vezniyle yazılmış olan eser basılmıştır (1910-11).

Gülsâr-ı irfân. Hal tercümesi kitabı (Narlı Şeyhi Mehmed Fahreddin, Öl. 1272/1855-56). Yazar eserini hazırlarken Bursa'nın alındığı 726/1325-26'dan Belig'in *Güldeste-i riyâz-ı irfân* *ında bıraktığı 1135/1722/23 yılına kadar *Güldeste*'den, 1196/1781-82 yılına kadar Eşrefzâde'nin zeylinden (*Gülsâr-ı sulehâ* ve *vefeyât-ı urafâ* *) seçtiği kişilerin hal tercümelerini özetleyerek almış, kendi de 1258/1842-43 yılına kadar yetişenleri eklemiştir. 10 ravzaya ayrılan eserde padişahlar, şehzadeler, vezirler, şeyhler, abdallar, vaizler, dersiâmlar, dedeler, imamlar, hatipler, mûsikîşinaslar ve şairler bulunmaktadır. Yazma nüshaları Âtîf Efendi Ktp. Nu. 1923; Millet Ktp. Ali Emiri şer'îye. Nu. 1098 de kayıtlıdır. Şeyh Fahreddin Âtîf Efendi nüshasında *Enarlı*, Millet Ktp.sindeki nüshada ise *Narlı Şeyhi* diye anılmaktadır. (→ K.)

Gülsâr-ı savâb. Hattatlar tezkiresi (Nefeszâde İbrahim, 1939). Eser bir fasıl iki bab üzerine kurulmuştur. XVI. a. da yaşamış olan Nefeszâde İbrahim, Sebebi telif bölümünden sonra Mukaddime'de kalemin, yazının, güzel yazının faziletlerinden bahseder. Fasıl'da sahabe devrinin hattatlarından Hz. Osman ve Hz. Ali, Hz. Hasan ve Hüseyin, Abdullah İbn Ömer yer alır. Daha sonra 882-1282 tarihleri arasında İslâm dünyasında tanınmış

NEFES ZADE İBRAHİM

GÜLZARI SAVAB

Türk ve İslâm
KİMLİĞİ MUALLİM HİFAT